

ViS ställde fyra frågor om vuxenutbildning till partierna

1. Statsbidragen för kommunal vuxenutbildning

Bakgrund

Med komvux stora roll för många samhällsutmaningar och kompetensförsörjningen skapas olika statsbidrag för att styra verksamheten i riktningar som staten vill prioritera.

- Tidsbegränsade statsbidrag gör det svårt att anta elever och göra erforderliga investeringar till utbildningar som sträcker sig längre än bidraget.
- Sena beslut om tilldelning av statsbidragen medför att de inte hinner utnyttjas under avsett år.
- Statsbidragen är uppdelade i många olika potter som söks, nyttjas och redovisas var för sig.
- Fördelningsnycklar, och inte faktiska behov, styr besluten om tilldelning.
- Regler och bidrag styr åt motsatta håll. Å ena sidan finns uttalade önskemål om validering, å andra sidan styr regelverket så att APL-villkoret kvarstår i utbildningen även efter validering.
- Stora administrativa kostnader för ansökan, hantering och rapportering av de olika bidragen.

Fråga: Har ni tillräckligt förtroende för komvux för att ersätta den kortsiktiga detaljstyrningen med ett samlat riktat statsbidrag för regionalt yrkesvux?

Vänsterpartiet

Vi vill se ett statligt huvudansvar. Reformen bör bibehålla de positiva effekter kommunalt huvudansvar för komvux har haft. Skattemedel ska bara användas till avsedd verksamhet. För en likvärdig utbildning behövs ett slut på vinstintresset och marknadslogiken inom vuxenutbildningen.

Socialdemokraterna

Den S-ledda regeringen har byggt ut ett kunskapslyft som 2022 omfattar 160 000 utbildningsplatser inom komvux, yrkeshögskolan, folkhögskolan och högskolan samtidigt som de ekonomiska möjligheterna för individen att studera har förbättrats. Detta vill vi fortsätta göra.

Centerpartiet

Yrkesvux behöver få sina resurser tryggade över flera år för att bättre kunna planera och spegla behovet på arbetsmarknaden. Det är även viktigt för att våga göra investeringar i dyrare utbildningar. Det är otroligt viktigt att möjligheterna till kompetensutveckling under hela livet förbättras.

Liberalerna

Vi vill förbättra stabiliteten och långsiktigheten för hela kommunala vuxenutbildningen genom en stabil nationell finansieringsmodell. Det vore gynnsamt för både kvaliteten och likvärdigheten om staten tog ett helhetsgrepp, exempelvis genom en nationell skolpeng för vuxenelever

Moderaterna

Vi är medvetna om problemen med finansieringen av regionala komvux. Komvux och yrkesvux är viktiga delar i utbildningssystemet och behöver långsiktig framförhållning för att kunna utvecklas och kvalitetssäkras. Vi vill utreda skolans finansiering för att uppnå en större likvärdighet i Sverige.

Kristdemokraterna

Det vore bra att komma ifrån den kortsiktiga detaljstyrning. Vi välkomnar utbyggnaden av regionalt yrkesvux. Efterfrågan på arbetskraft är stor samtidigt som det finns betydande matchningsproblem där de som idag saknar jobb i för liten utsträckning är kvalificerade för de lediga jobb som finns.

Sverigedemokraterna

Vi förespråkar att komvux får ett statligt huvudmannaskap för mer enhetliga förutsättningar och för att kunna hålla en jämn och hög kvalitetsnivå. Vi motsätter oss därför att resurser går till uppbyggande av en regional organisation. Vi vill se ett samlat statsbidrag och inte ett riktat.

2. Regionalisering i förhållande till lokalt behov av planering och dimensionering

Bakgrund

Komvux styrs alltmer mot en regional planering av såväl utbud som genomförande av yrkesutbildningarna. Vi ser vinsterna i ett breddat utbud för såväl individer som arbetsliv, också en potentiell risk i att komvux flexibilitet och snabbheten att möta lokala förändringar går förlorad.

Fråga: Hur ser ni på avvägningen mellan vinsterna med en regionalisering kontra de lokala behoven av snabb och flexibel omställning, planering och dimensionering?

Vänsterpartiet

Vi ser positivt på att invånare i olika kommuner har likvärdiga möjligheter och rätt till utbildning. För det krävs det regionalt samarbete i många delar av landet. Samtidigt är det viktigt att komvux har tillräckliga resurser att även kunna möta väldigt lokala och plötsliga behov av utbildning.

Socialdemokraterna

Vi har lagt förslag för bättre samverkan gällande yrkesvux och gymnasieskolans nationella program. Grannkommuners samverkan är avgörande för en dimensionering som är anpassad till både individens och arbetsmarknadens behov. Regionalt yrkesvux bör kunna erbjuda ett brett utbud av utbildningar som motsvarar olika regioners behov. Därför bör utbildningarna både planeras och genomföra på regional nivå av flera kommuner i samverkan.

Centerpartiet

Det regionala och företagsnära perspektivet behöver stärkas. Det borde vara möjligt att studera på komvux, yrkesvux och SFI oavsett kommungräns. Ett sätt att bredda verksamheten och stärka effektiviteten är att införa en vuxenutbildningspeng. Det är viktigt med både korta och långa utbildningar inom komvux, yrkesvux, folkhögskolor, yrkeshögskolor och högskolor för att stärka Sverige som kunskapsnation.

Liberalerna

Ska komvux bli en likvärdig skolform som sätter kvalitet i första rum måste det tas initiativ till en statlig utredning med syfte att ta fram ett alternativ till dagens upphandlingssystem. Det är viktigt att alternativet tas fram och utvecklas i tät dialog med professionen. Syftet med att arbeta fram ett nytt upphandlingssystem är att ta fram en modell som fördelar resurser genom indikatorer som premierar kvalitet, lärarledd undervisning och progression.

Moderaterna

Vi tror att det är fullt möjligt att verka för en samverkan av utbud och dimensionering regionalt, mellan närliggande kommuner, utan att den lokala flexibiliteten går förlorad.

Kristdemokraterna

Det finns stor potential till fler arbetstillfällen om vi kan motverka kompetensbristen. För det krävs regionalisering. Vi betonar vikten av samarbete mellan kommuner och enskilda huvudmän för att kommunernas planering och dimensionering av utbildningen ska bli ändamålsenlig.

Sverigedemokraterna

Vi är negativa till regionaliseringen av komvux. Vi vill i första hand se ett större statligt åtagande, samtidigt som vi vill upprätthålla den ursprungliga idén med komvux, nämligen att ge eleverna möjlighet att läsa in grundskole- och/eller gymnasieexamen samt att kunna komplettera vid behov för högre studier. Det är viktigt att komvux drar åt samma håll i hela landet.

3. Vuxenutbildning utifrån individens eller arbetsmarknadens behov

Bakgrund

Målen för komvux har utökats. Utbildningen skall vara en bas för nationell och regional kompetensförsörjning såväl som ge en grund för fortsatta studier. Planering och dimensionering av komvux ska tydligare styras mot arbetsmarknadens behov. Komvux är i grunden kursutformat och de av Skolverket framtagna nationella yrkespaketen för komvux kan, om de blir alltför styrande, begränsa flexibiliteten i nuvarande system.

Fråga: Vad är komvux viktigaste uppdrag? Individens utveckling eller arbetsmarknadens behov?

Vänsterpartiet

Det är en rättighet att ha tillräckliga kunskaper för samhälls- och arbetsliv. Stora grupper unga vuxna är dåligt rustade för arbetslivet och riskerar att ha svårt att få och behålla ett arbete. Det behövs särskilda insatser inom både vuxenutbildningen och arbetsmarknadspolitiken för att förbättra deras möjligheter och för att underlätta den framtida kompetensförsörjningen.

Socialdemokraterna

Utbildning behövs för allas utveckling och för samhället och arbetsmarknadens behov nationellt, regionalt och lokalt. Vi har stärkt individens rätt till komvux och samordningen kring dimensioneringen av utbildningsutbudet. Det offentliga har ett särskilt ansvar att se till att kompetensförsörjningen fungerar, inte minst inom samhällsviktiga yrken.

Centerpartiet

Både elevers önskemål och arbetsmarknadens behov är viktiga för utbildningens dimensionering. Vuxenutbildningen behöver reformeras för att fler ska komma i arbete. Vi vill se en utredning om hur branschernas inflytande över yrkesutbildningarna kan öka och hur kvaliteten kan stärkas. Vi anser t.ex. att man ska kunna läsa om kurser trots tidigare godkända betyg.

Liberalerna

Vi står alltid upp för individens utveckling, särskilt vad gäller kunskap. Vi tror att kunskap främjar individens frihet – och att det i sin tur stärker samhällets utveckling. Samtidigt varierar innebörden av utveckling mellan olika individer. En utbildning som ger kunskap som leder till jobb är med andra ord således en av livets största resor för många individer – särskilt de som annars hade stått långt bort.

Moderaterna

Vi anser att den kommunala vuxenutbildningen är till för den som saknar hela eller delar av grund- och gymnasieutbildningen. Här ska vuxna ges möjligheter att läsa in de kunskaper och färdigheter som krävs för att förbättra möjligheterna till fortsatta studier och framtida jobb.

Kristdemokraterna

Det ena utesluter inte det andra. Sverige har kommit långt i synen på det livslånga lärandet. Det ska vara möjligt att återgå till studier för att bygga på sin kompetens när det behövs. Med Komvux, folkhögskolor och lärcenter utspridda i snart sagt hela landet kan i stort sett vem som helst återuppta sina studier. Detta gynnar arbetsmarknadens behov.

Sverigedemokraterna

Det måste gå att kombinera båda alternativen. Komvux ska huvudsakligen vara för dem som saknar grundskole- och/eller gymnasieutbildning eller ämnen för behörighet till högre studier. En stärkt studie- och yrkesvägledning kan bättre vägleda eleverna till kurser och utbildningar som till viss del tillgodoser arbetsmarknadens behov.

4. Komvux som integrationsåtgärd

Bakgrund

Ett starkt arbetsmarknadsfokus riskerar leda till en syn på integrationsutmaningarna som att det bara handlar om en väg in på arbetsmarknaden. När Sfi tidigt styrs mot arbetsmarknadens behov, ex. genom statsbidrag för kombinationsutbildningar, så riskerar man att urvattna andra aspekter av integrationen.

Fråga: Hur ser ni på att lösningen på integrationen främst tycks vara yrkesutbildningar?

Vänsterpartiet

På samma sätt som den svenska skolan har ett kompensatoriskt uppdrag ska Sfi fungera kompensatoriskt och utjämna skillnader mellan olika grupper. Vi menar att målsättningarna med Sfi – att de studerande ska lära sig ett språk som möjliggör ett aktivt deltagande i vardags-, samhälls- och arbetsliv – måste värnas och vara överordnade andra sysselsättningspolitiska mål.

Socialdemokraterna

Arbete är tveklöst en nyckelfaktor för en fungerande integration, även om integrationsarbetet måste ske på fler plan. Vi vill vända på varje sten för att komma till rätta med segregationen. För att ta itu med detta pågår ett arbete som sträcker sig över i stort sett alla politikområden. Vår bild är dock att många yrkesutbildningar ofta ger goda möjligheter till jobb.

Centerpartiet

Vi vill höja kvalitén i språkundervisningen, SFI-undervisningen är inte tillräckligt bra. Andra anordnare än dem kommunen upphandlat har också visat att de är duktiga på att lära ut språk. Man ska kunna välja var man vill studera och ersättning betalas genom en SFI-peng baserad på resultat. Det måste också bli lättare att få tillgång till yrkesinriktade kurser och komplettera tidigare utbildningar.

Liberalerna

Arbetsmarknaden i Sverige ställer höga krav, inte minst på formella utbildningsmeriter och svenska språket. Samtidigt kommer många till Sverige som har bristfällig skolbakgrund, vilket alltför ofta innebär att resan in i gemenskapen blir lång och utdragen. För många dem har och fortsätter yrkesutbildning att spela en stor roll.

Moderaterna

Vi ser inte det som ett problem. Att komma in på arbetsmarknaden är helt avgörande för integrationen och kan mycket väl kombineras med integrationsinsatser som åsyftar andra aspekter. Sveriges integrationsinsatser för grundläggande nivå i svenska och samhällskunskap har till stor del varit ineffektiva och vi ser att dessa kan fungera mycket bättre framöver.

Kristdemokraterna

Medan arbetslösheten bland inrikes födda är på en låg nivå (4,8 % andra kvartalet 2021) är mer än var femte utrikesfödd arbetslös. Den behövs omfattande insatser för att dessa människor inte ska fastna i ett långvarigt utanförskap. Att yrkesutbildningar är en bra väg in i arbetslivet och ett bra sätt att integreras i samhället är något positivt men det finns förstås andra vägar att integreras.

Sverigedemokraterna

Vuxenutbildning har alltmer blivit integrationspolitisk med sänkta trösklar för högre genomströmning. Förenklad betygsskala och komvuxarbete i stället för gymnasiearbete skapar orättvisa i relation till skolformerna som komvux är alternativ till. Vi ser hellre att invandrare går från renodlad Sfi till yrkesvux än kombinationsutbildningar. Skärpta krav på Sfi och en tidsgräns på två år behövs.

Partiernas svar är förkortade och sammanfattade av ViS.
Miljöpartiet har inte inkommit med svar.